

Justis og beredskapsdepartementet 5. juli 2016

Høringsnotat – Forslag til endringer i utlendingsloven mv. – utvisning på grunnlag av handlinger som kan føre til eksklusjon fra flyktningstatus

1. INNLEDNING

Justis- og beredskapsdepartementet foreslår endringer i lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven). Forslaget er å innføre nye bestemmelser som gir adgang til å utvise og å nekte utlendinger oppholdstillatelse på annet grunnlag etter utlendingsloven dersom de er, eller kunne ha blitt, utelukket fra retten til anerkjennelse som flyktning (eksklusjon).

En utlending som omfattes av reglene om utelukkelse (eksklusjon) i utlendingsloven § 31, har ikke rett til anerkjennelse som flyktning (beskyttelse/asyl) etter utlendingsloven § 28 første ledd. Vedtak om utelukkelse kan fattes dersom det er alvorlig grunn til å anta at utlendingen har gjort seg skyldig i forbrytelser mot freden, krigsforbrytelser, forbrytelser mot menneskeheten, alvorlige ikke-politiske forbrytelser utenfor Norge eller for øvrig har gjort seg skyldig i handlinger som er i strid med FNs formål og prinsipper. Retten til anerkjennelse som flyktning etter § 28 første ledd bokstav b foreligger heller ikke dersom utlendingen har fått endelig dom for en særlig alvorlig forbrytelse og av den grunn utgjør en fare for det norske samfunnet eller dersom vedkommende forlot hjemlandet kun for å unngå straffereaksjoner.

Etter dagens regelverk er det imidlertid ikke klar hjemmel for å nekte en utlending andre typer oppholdstillatelse, for eksempel tillatelse knyttet til familieinnvandring eller arbeidsinnvandring, med grunnlag i eksklusjonsreglene. Det er heller ikke hjemmel for å gi ekskluderte utlendinger generelt innreiseforbud til Norge. Etter departementets syn er dette uheldig. Det foreslås derfor at forhold som kan danne grunnlag for eksklusjon fra flyktningstatus, som nevnt over, også skal danne grunnlag for utvisning i medhold av utvisningsreglene i utlendingsloven §§ 66 til 68. Dette innebærer at personene det er tale om, vil kunne nektes andre typer oppholdstillatelse, jf. utlendingsloven § 59 (krav til utlendingens vandel mv.). Det foreslås også en endring i lovens § 73 (om absolutt vern mot utsendelse), slik at det kan treffes vedtak om utvisning i disse tilfellene selv om vedtaket ikke kan iverksettes før grunnlaget for utsendelsesvernet er bortfalt. For øvrig foreslås det endringer i lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem (SIS) (SIS-loven) § 7 nr. 2, slik at nytt utvisningsgrunnlag også kan medføre innmelding i SIS. Departementet foreslår også en endring i utlendingsforskriften slik at det beregnes tilleggstid før permanent oppholdstillatelse innvilges når en utlending har begått handlinger som ville vært omfattet av utelukkelsesgrunnene.

2. BAKGRUNN

Forslagene til endringer er omfattet av gjennomføringspunkter til samarbeidsavtalen mellom Venstre, Kristelig Folkeparti, Fremskrittspartiet og Høyre om utlendingsfeltet

fra høsten 2013, gjengitt i regjeringens politiske plattform av 7. oktober 2013 (Sundvollen-erklæringen), jf. avtale av 28. februar 2014, hvor blant annet følgende konklusjon fremgår i tilleggspunkt E 5:

«Det utformes høringsbrev for å endre loven slik at personer som kan ekskluderes fra flyktningstatus, også skal kunne nektes innreise og opphold på annet grunnlag.»

Forslaget følger også opp tiltak 21 i regjeringens handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme om utvisning av utlendinger som har begått krigsforbrytelser mv. Videre påpekes det i rapporten «Exclusion from Refugee Status» av Maria Bergram Aas at i motsetning til land som Danmark, Storbritannia, Nederland og Canada, har ikke norsk utlendingsregelverk en tydelig hjemmel for å avslå søknader om andre oppholdstillatelser enn asyl når det foreligger «alvorlig grunn til å anta» at søkeren har deltatt i handlinger som nevnt i flyktningkonvensjonen artikkel 1F (krigsforbrytelser, forbrytelser mot menneskeheten, alvorlige ikke-politiske forbrytelser mv.).¹ I rapporten anbefales det å vurdere å innføre en bestemmelse som tilsvarer flyktningkonvensjonen artikkel 1F og utlendingsloven § 31 for samtlige typer oppholdstillatelse.

Departementet mener det er god grunn til å foreta endringer i regelverket for å unngå at utlendinger som har begått så alvorlige handlinger at de ellers vil kunne nektes flyktningstatus, gis oppholdstillatelse på annet grunnlag. Det er også gode grunner for at det gis adgang til å utvise utlendingen og ilegge innreiseforbud på dette grunnlaget.

3. GJELDENDE RETT

3.1 Anerkjennelse som flyktning

Etter utlendingsloven § 28 første ledd bokstav a skal en utlending som har en «velbegrunnet frykt for forfølgelse» på grunn av nærmere bestemte grunner, etter søknad anerkjennes som flyktning. Denne bestemmelsen tilsvarer flyktningkonvensjonens bestemmelse om rett til beskyttelse (artikkel 1A). En utlending skal etter paragrafens første ledd bokstav b også anerkjennes som flyktning dersom utlendingen, uten å være omfattet konvensjonens flyktningbegrep, står i «reell fare for å bli utsatt for dødsstraff, tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff ved tilbakevending til hjemlandet». Denne bestemmelsen er særlig basert på retten til vern mot utsendelse etter andre menneskerettskonvensjoner enn flyktningkonvensjonen, jf. særlig den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) artikkel 3 om vern mot tortur og umenneskelig behandling mv., FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 7 og FNs konvensjon mot tortur artikkel 3. I forbindelse med grunnlovsrevisjonen i 2014 ble retten til liv, herunder forbudet mot dødsstraff, og forbudet mot tortur og annen umenneskelig eller nedverdiggende straff eller behandling tatt inn i Grunnloven § 93.

¹ Maria Bergram Aas, «Exclusion from Refugee Status. Rules and practices in Norway, Canada, Great Britain, The Netherlands and Denmark. A comparative study», utført på oppdrag fra UDI, juni 2013 («Exclusion from Refugee Status»)

3.2 Eksklusjon (utelukkelse fra rett til anerkjennelse som flyktning)

Selv om en utlending har beskyttelsesbehov, foreligger det ikke rett til anerkjennelse som flyktning dersom vedkommende faller inn under flyktningkonvensjonens eksklusjonsbestemmelser i artiklene 1D til 1F. Å bli ekskludert fra flyktningstatus innebærer at vedkommende ikke kan gjøre gjeldende rettigheter etter flyktningkonvensjonen. Det bemerkes at dette ikke uten videre innebærer at vedkommende har plikt til å forlate riket. Det folkerettslige vernet mot retur til de alvorligste formene for overgrep er absolutt, jf. nærmere omtale nedenfor.

I norsk rett er eksklusjon regulert i utlendingsloven § 31, som lyder:

§ 31. Utelukkelse fra rett til anerkjennelse som flyktning etter § 28

Rett til anerkjennelse som flyktning etter § 28 første ledd foreligger ikke dersom utlendingen faller inn under flyktningkonvensjonen 28. juli 1951 artikkel 1D eller E, eller dersom det er alvorlig grunn til å anta at utlendingen

- a) har gjort seg skyldig i en forbrytelse mot freden, en krigsforbrytelse eller en forbrytelse mot menneskeheten, slik disse forbrytelsene er definert i internasjonale avtaler som tar sikte på å gi bestemmelser om slike forbrytelser,
- b) har gjort seg skyldig i en alvorlig ikke-politisk forbrytelse utenfor Norges grenser, før han fikk adgang til Norge som flyktning, eller
- c) har gjort seg skyldig i handlinger som er i strid med FNs formål og prinsipper.

Retten til anerkjennelse som flyktning etter § 28 første ledd bokstav b foreligger heller ikke dersom utlendingen har fått endelig dom for en særlig alvorlig forbrytelse og av den grunn utgjør en fare for det norske samfunnet. Dersom det er grunnlag for utvisning av en utlending av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser etter § 126 annet ledd, gjelder § 126 femte ledd.

Rett til anerkjennelse som flyktning etter § 28 første ledd bokstav b foreligger heller ikke dersom utlendingen forlot hjemlandet kun for å unngå straffereaksjoner for en eller flere straffbare handlinger som kunne ha blitt straffet med fengsel dersom handlingene var blitt begått i Norge.

Dersom en utlending som faller inn under første ledd bokstav a eller c eller annet ledd, allerede har fått oppholdstillatelse som flyktning etter § 28, kan oppholdstillatelsen kalles tilbake.

For utlendinger som faller inn under første til fjerde ledd, men som etter § 73 annet ledd likevel er vernet mot utsendelse, gjelder § 74.

Paragrafens første ledd viser til flyktningkonvensjonen artikkel 1D og 1E. Disse bestemmelsene fastsetter at flyktningkonvensjonen ikke skal ha anvendelse på personer som er vernet mot overgrep gjennom andre organer i FN-systemet eller som er innrømmet slike rettigheter og plikter som er knyttet til statsborgerskap i vedkommende land. Begrunnelsen for eksklusjon fra flyktningstatus på disse grunnlagene er, kort sagt, at personer i en slik situasjon ikke anses å ha *behov* for internasjonal beskyttelse.

Videre omhandler § 31 første ledd bokstav a til c utelukkelse fra flyktningstatus dersom det er alvorlig grunn til å anta at utlendingen har gjort seg skyldig i visse alvorlige handlinger, slik som forbrytelser mot freden, krigsforbrytelser, forbrytelser mot menneskeheten, alvorlig ikke-politiske handlinger mv. Bestemmelsen svarer til flyktningkonvensjonen artikkel 1 F, og skal ivareta tre formål: å forhindre at flyktningstatus tilkjennes

personer som anses uverdige for beskyttelse, å forhindre at slike personer unndrar seg utlevering og påfølgende straffeforfølgelse, samt å bidra til å ivareta statens behov for å nekte adgang til utlendinger som kan utgjøre en sikkerhetsrisiko.²

For forbrytelsene som er nevnt i utlendingsloven § 31 første ledd bokstav a (krigsforbrytelser mv.) og c (handlinger i strid med FNs formål og prinsipper), gjelder det ingen tidsmessige eller geografiske begrensninger for når handlingene må ha funnet sted for at eksklusjon kan finne sted. Også forbrytelser som er begått etter at vedkommende fikk status som flyktning, kan danne grunnlag for eksklusjon og tilbakekall av oppholdstillatelse, jf. § 31 fjerde ledd.

Har utlendingen begått en alvorlig ikke-politisk forbrytelse, må imidlertid forbrytelsen være begått utenfor Norge *før* vedkommende fikk adgang hit som flyktning. Innholdet i begrepet «alvorlig ikke-politisk forbrytelse» vil bero på en folkerettslig fortolkning og omfatter kriminalitet som samfunnet sterkt fordømmer og som normalt vil medføre lange fengselsstraffer. I UNHCRs retningslinjer punkt 14 er drap, voldtekt og væpnet ran nevnt som klare eksempler på alvorlige forbrytelser, mens tyveri ikke er det.³

Utlendingsloven § 31 annet og tredje ledd gjelder bare utlendinger som nevnt i § 28 første ledd bokstav b, dvs. personer som faller utenfor flyktningkonvensjonens flyktningbegrep, men som likevel har et beskyttelsesbehov. Etter § 31 annet ledd kan en utlending som har fått endelig dom for en særlig alvorlig forbrytelse og av den grunn utgjør en fare for det norske samfunnet, utelukkes fra retten til å bli anerkjent som flyktning. Det samme gjelder dersom det er grunnlag for å utvise utlendingen av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser, jf. § 126 femte ledd. Eksklusjon for denne gruppa kan også skje dersom utlendingen forlot hjemlandet kun for å unngå straffereaksjoner for handlinger som kunne ha blitt straffet med fengsel dersom handlingene var blitt begått i Norge, jf. § 31 tredje ledd.

Det er myndighetene som har bevisbyrden ved vurderingen av eksklusjon. Beviskravet i både flyktningkonvensjonen artikkel 1F og utlendingsloven § 31 første ledd er at det må være «alvorlig grunn til å anta» at utlendingen kan knyttes til slike handlinger som nevnt i bestemmelsene. Ifølge UNHCRs retningslinjer kreves det klare og troverdige bevis, men det påpekes at det ikke er noe vilkår at utlendingen er blitt domfelt, og det gjelder heller ikke det samme strenge beviskrav som i straffesaker. Retningslinjene legger til grunn at utlendingens egen forklaring og vitnemål kan være tilstrekkelig til at det foreligger «alvorlig grunn til å anta».⁴ Etter norsk rett «(...) kreves [det] ikke at det foreligger noen domfellelse, og det er lagt til grunn at det er de alminnelige reglene om krav til sannsynlighet som gjelder, ikke de strengere krav som gjelder i strafferetten.»⁵

² Ot.prp. nr. 75 (2006–2007) side 417

³ Guidelines on International Protection No. 5: Application of the Exclusion Clauses: Article 1F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees, september 2003

⁴ Guidelines on International Protection: Application of the Exclusion Clauses: Article 1F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees, september 2003 (UNHCRs retningslinjer) punkt 35

⁵ Ot.prp. nr. 75 (2006–2007) side 417

Hvor stor grad av sannsynlighet som må foreligge, må vurderes i sammenheng med forholdene i den enkelte sak.⁶

3.3 Absolutt vern mot utsendelse

Det følger av utlendingsloven § 73 annet ledd første punktum at en utlending ikke kan sendes til et område der vedkommende ville stå i reell fare for å bli utsatt for dødsstraff, tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff, jf. lovens § 28 første ledd bokstav b. Vernet mot retur bygger på artikkel 3 om vern mot tortur og umenneskelig behandling mv., FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 7 og FNs konvensjon mot tortur artikkel 3. I forbindelse med grunnlovsrevisjonen i 2014 ble retten til liv, herunder forbudet mot dødsstraff, og forbudet mot tortur og annen umenneskelig eller nedverdiggende straff eller behandling tatt inn i Grunnloven § 93. Bestemmelsen må som utgangspunkt tolkes i lys av de tilsvarende konvensjonsbestemmelsene i EMK, SP og FNs torturkonvensjon, jf. Rt. 2015 side 93 avsnitt 57. Vernet mot retur etter § 73 er absolutt, og gjelder følgelig også utlendinger som er ekskludert etter § 31 og utlendinger som med rimelig grunn anses som en fare for rikets sikkerhet, jf. utlendingsloven § 73 annet ledd annet punktum, jf. første ledd.

En utlending som har vernet mot utsendelse etter lovens § 73 som sitt eneste grunnlag for opphold i Norge, kan gis midlertidig oppholdstillatelse inntil hinderet for utsendelse bortfaller, jf. § 74. Det kan fastsettes at tillatelsen ikke skal gi rett til å ta arbeid, og den gir ikke rett til å besøke andre Schengenland. En oppholdstillatelse etter lovens § 74 gir ikke rett til oppholdstillatelse for utlendingens familiemedlemmer og danner ikke grunnlag for permanent oppholdstillatelse. Etter Utlendingsdirektoratets (UDI) praksis får en utlending som blir ekskludert, men som er vernet mot utsendelse, normalt en tillatelse etter lovens § 74. Det kan imidlertid tenkes spesielle tilfeller der tillatelse ikke bør gis, særlig dersom hensynet til grunnleggende nasjonale interesser gjør seg gjeldende. Det kan dermed forekomme at en ekskludert utlending ikke får oppholdstillatelse.

3.4 Avslag på andre søknader

Utlendinger som er blitt ekskludert fra flyktningstatus, kan i ettertid søke om andre typer tillatelser, for eksempel familiegjening med ektefelle eller barn. At søkeren er ekskludert fra flyktningstatus, innebærer ikke nødvendigvis at søknader om andre tillatelser kan avslås. Utlendingsloven § 59 (krav til vandel mv.) gir imidlertid adgang til å avslå en søknad «dersom det foreligger omstendigheter som vil gi grunn til å nekte utlendingen adgang til eller opphold i riket i medhold av andre bestemmelser i loven». Bestemmelsen kan blant annet anvendes dersom det foreligger bortvisnings- eller utvisningsgrunn eller forhold som gir grunn til å nekte opphold av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser mv.

En utlending som er ekskludert vil i en del tilfeller også kunne utvises, for eksempel på grunn av ilagt straff eller av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser. Vedkom-

⁶ Ot.prp. nr. 75 (2006–2007) side 112

mende vil i så fall også kunne nektes oppholdstillatelse i medhold av § 59. Dette vil imidlertid ikke alltid være tilfelle.

3.5 Utvisning

Reglene om utvisning står i utlendingsloven kapittel 8. Etter dagens regelverk er det ikke hjemmel for å utvise utlendinger med grunnlag i at de er ekskludert fra flyktningsstatus. Utvisning av ekskluderte kan kun finne sted dersom vilkårene for utvisning etter lovens §§ 66, 67 eller 68 for øvrig er oppfylt, eller av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser etter § 126. De handlinger som danner grunnlag for eksklusjon, kan i en del tilfeller også danne grunnlag for utvisning, dvs. dersom utlendingen er blitt straffet for handlingene eller de berører grunnleggende nasjonale interesser.

Det følger av lovens § 70 at utvisning ikke skal finne sted dersom det i betraktning av forholdets alvor og utlendingens tilknytning til riket vil være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller de nærmeste familiemedlemmene. Det er presisert at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i saker som berører barn.

Vernet mot retur kommer til anvendelse ved alle former for vedtak etter loven, jf. § 73 fjerde ledd. Det vil si også i saker om utvisning. Det foreligger unntak i § 126 femte ledd, som sier at vernet mot utsendelse ikke er til hinder for at det treffes vedtak om utvisning av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser, men vedtaket kan ikke iverksettes før grunnlaget for utsendelsesvernet er bortfalt. For utlendinger som omfattes av EØS-avtalen, er det egne regler om utvisning som er omhandlet i utlendingsloven kapittel 13, se mer nedenfor under punkt 5.1.2.

4. ANDRE LANDS RETT

4.1 Innledning

Regelverket for ekskluderte utlendinger er noe ulikt i landene som vil bli gjennomgått i det følgende. Eksempelvis har både Sverige, Danmark, Storbritannia og Nederland spesifikke bestemmelser som regulerer retten til familiegjenforening i saker der søkeren er ekskludert fra flyktningsstatus. Nederland har også praksis for å melde ekskluderte utlendinger inn i Schengen Informasjonssystem (SIS) som «unwanted aliens» i det de er nektet innreise. Dette er så langt departementet kjenner til ikke vanlig i andre Schengenland.

4.2 Sverige

Utlendinger som er ekskludert vil ikke få avslag på en søknad om familiegjenforening på grunnlag av eksklusjonen i seg selv. Eksklusjonen kan være begrunnet med forhold som ligger i utlendingens fortid og vil dermed ikke være relevant for vurderingen om søknaden skal innvilges. Dersom forholdene som danner grunnlag for eksklusjon gjør at utlendingen betraktes som en trussel vil det være relevant for spørsmålet om søknaden skal innvilges. Ekskluderte som ikke kan tvangsreturneres som følge av forbudet i EMK artikkel 3, gis midlertidig tillatelse i Sverige. Tillatelsens varighet vil være avhengig av alvorligheten av de straffbare forholdene som er begått, tiden som er gått siden handlingene ble begått, ilagt straff, hensynet til offentlig orden og sikkerhet mv. Så

lenge en utlending har midlertidig tillatelse pga. eksklusjon, kan vedkommende ikke søke om tillatelse på annet grunnlag, som for eksempel familieinnvandring. Den ekskludertes familiemedlemmer har heller ikke rett til familiegjeningforening med den ekskluderte. Dersom den ekskluderte gis permanent oppholdstillatelse etter å ha hatt midlertidig arbeidstillatelse, vil imidlertid tillatelsen danne grunnlag for familieinnvandring, men de spesielle bestemmelsene for familiemedlemmer til flyktninger vil ikke komme til anvendelse.

4.3 Danmark

Utlendinger som er ekskludert fra flyktningstatus i Danmark skal ikke gis noen form for oppholdstillatelse. Dersom den ekskluderte utlendingen ikke kan tvangsutsendes som følge av forbudet mot *non refoulement*, kan utlendingen oppholde seg i Danmark på såkalt tålt opphold. De er da under utlendingsmyndighetenes forsørgelse og oppholder seg i utgangspunktet på et asylsenter.

4.4 Andre land

For å få familiegjeningforening med en person som har oppholdstillatelse i Storbritannia, stilles det krav om at søkeren ikke ville blitt ekskludert etter flyktningkonvensjonen artikkel 1F hvis vedkommende hadde søkt asyl.

Ekskluderte utlendinger får ikke oppholdstillatelse i Nederland, og de har ikke lov til å arbeide eller bli gjenforent med familien sin. Familiemedlemmer uten selvstendig asylgrunnlag kan imidlertid i unntakssituasjoner søke om oppholdstillatelse hvis de har oppholdt seg i landet i lang tid (minst ti år).

I Tyskland har ikke familiemedlemmer til ekskluderte rett til familieinnvandring, siden den ekskluderte mangler nødvendig oppholdstillatelse. Ekskluderte kan heller ikke gis opphold på humanitært grunnlag, men det kan gjøres unntak i visse tilfeller (når det er nødvendig av humanitære grunner, pga. betydelig offentlig interesse eller tvangsutsendelse har vært utsatt i 18 måneder pga. faktiske eller rettslige hindringer).

5. DEPARTEMENTETS FORSLAG

5.1 Endringer i utlendingsloven

5.1.1 Nytt utvisningsgrunnlag

Departementet mener det er uheldig at personer som har begått så alvorlige handlinger at de kan ekskluderes fra flyktningstatus, etter dagens regelverk kan få oppholdstillatelse i Norge på annet grunnlag. Dette undergraver blant annet asylinstituttets eksklusjonsregler, siden den ekskluderte kan omgå begrensningen ved for eksempel å søke om familiegjeningforening med ektefellen. For øvrig strider det mot den alminnelige rettsoppfatning at personer som har begått så alvorlige handlinger at de ikke er verdig beskyttelse etter flyktningkonvensjonen, skal ha samme rett til oppholdstillatelse på annet grunnlag i Norge som utlendinger for øvrig. Det er også risiko for at utlendinger som har begått handlinger som kvalifiserer for å bli ekskludert fra flyktningstatus, kan utgjøre en fare for offentlig orden eller sikkerhet.

Departementet foreslår derfor at en utlending som omfattes av reglene om utelukkelse i § 31 første ledd bokstav a til c (tilsvarende flyktningkonvensjonen artikkel 1F), skal kunne utvises. Tilsvarende skal en utlending som omfattes av reglene om utelukkelse i bestemmelsens annet ledd (endelig dom for en særlig alvorlig forbrytelse og som av den grunn utgjør en fare for det norske samfunnet) eller tredje ledd (forlot hjemlandet kun for å unngå straffereaksjoner), kunne utvises. Forslaget gjennomføres ved at det etableres et nytt utvisningsgrunnlag i utlendingsloven §§ 66, 67 og 68. Dersom utlendingen utvises, vil det bli ilagt et innreiseforbud som normalt vil bli registrert i Schengen informasjonssystem (SIS) slik at også andre land som er medlem av Schengensamarbeidet, har mulighet til å nekte vedkommende visum eller andre tillatelser, se nærmere under punkt 5.3.

Departementet understreker at det ikke stilles noe krav om at utlendingen er dømt for forbrytelsene nevnt i § 31 første ledd for å kunne bli utvist i medhold av de foreslåtte bestemmelsene. Dersom utlendingen er dømt for slike gjerninger, vil vedkommende normalt kunne utvises også etter dagens utvisningsbestemmelser.

De foreslåtte utvisningsgrunnlagene omfatter både utlendinger som *er* ekskludert, og utlendinger som *kunne* ha blitt ekskludert dersom vedkommende hadde søkt om beskyttelse (asyl). Departementet bemerker at det i saker der utlendingen ikke har søkt om beskyttelse, men hvor det vurderes utvisning etter det foreslåtte utvisningsgrunnlaget, ikke vil være krav om at vedkommende oppfyller vilkårene for beskyttelse (inkludsjon) før man vurderer om vedkommende faller inn under utelukkelsesgrunnene i § 31 (eksklusjon). Det er tilstrekkelig at det vurderes om det er alvorlig grunn til å anta at utlendingen har gjort seg skyldig i de nevnte handlingene. Det er myndighetene som har bevisbyrden, og det gjelder samme beviskrav som i en alminnelig eksklusjonsvurdering, se omtalen under punkt 3.2.

I enhver utvisningssak må det vurderes hvorvidt utvisning vil være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller de nærmeste familiemedlemmene, jf. utlendingsloven § 70. I forholdsmessighetsvurderingen vil det bl.a. kunne tas i betraktning hvor lenge det er siden handlingene som gir grunnlag for eksklusjon ble utført, og hvor lenge utlendingen eventuelt har hatt oppholdstillatelse i Norge. Departementet legger til grunn at innreiseforbudet som hovedregel bør gjøres varig.

I saker om utvisning etter forslaget her vil utlendingen ha rett til fritt rettsråd uten behovsprøving, jf. utlendingsloven § 92 første ledd.

5.1.2 Utlendinger omfattet av EØS-avtalen

Departementet legger til grunn at også utlendinger som er omfattet av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen kan utvises dersom de har begått handlinger som ville ført til eksklusjon fra flyktningstatus, jf. utlendingsloven § 122. For å tydeliggjøre dette foreslår departementet å innføre en presisering i utlendingsforskriften § 19-29 (bortvisning eller utvisning av hensyn til offentlig orden eller sikkerhet) ved å tilføye en ny bokstav c i tredje ledd, se forslag til forskriftstekst nedenfor.

Ved utvisning av EØS-borgere er grunnvilkåret at hensynet til offentlig orden eller sikkerhet tilsier det, jf. § 122 første ledd. Begrepet «offentlig orden» omfatter i tillegg til mer alvorlige forstyrrelser av samfunnsordenen, også kriminelle handlinger, for eksempel narkotika-, vinnings- og voldsforbrytelser. Hvert medlemsland kan ikke ensidig fastlegge det nærmere innholdet av begrepet, men medlemslandene har gjennom EUDomstolens praksis fått en viss skjønnsmargin til selv å vurdere hva som anses som et alvorlig samfunnsproblem som landet trenger å beskytte seg mot, jf. særmerknader i Ot.prp.nr. 72 (2007–2008). Hva som ligger i begrepet, vil kunne variere med tid, sted og samfunnsforhold.

I tillegg til at den uønskede/ulovlige handlingen må være av en viss alvorlighetsgrad, må det antas å foreligge «personlige forhold som innebærer en virkelig, umiddelbar og tilstrekkelig alvorlig trussel mot grunnleggende samfunnshensyn» (gjentakelsesfare) hos den som vurderes utvist. Det skal her foretas en konkret og framtidsrettet vurdering i den enkelte sak.

For EØS-borgere og deres familiemedlemmer med *varig* oppholdsrett stilles det i tillegg som vilkår for utvisning at «tungtveiende hensyn til offentlig orden eller sikkerhet tilsier det», jf. § 122 andre ledd bokstav a. Bestemmelsen omfatter både EØS-borgere og familiemedlemmer som ikke er EØS-borgere, dvs. at vilkårene i bestemmelsen gjelder ved utvisning av en tredjelandsborger som har bodd sammen med en EØS-borger og hatt sammenhengende lovlig opphold i riket i fem år, jf. § 116. Videre kan en EØS-borger som har oppholdt seg *ti år i riket* eller som er *mindreårig*, bare utvises dersom det er «tvingende nødvendig av hensyn til offentlig sikkerhet», jf. § 122 andre ledd bokstav b og c.

Utvisning av EØS-borgere etter § 122 kan ikke beslattes dersom det «i betraktning av forholdets alvor og utlendingens tilknytning til riket, vil utgjøre et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller familiemedlemmer», jf. § 122 fjerde ledd.

Ekskluderbare handlinger er svært alvorlige handlinger som får konsekvenser for en utlendings rett til beskyttelse og, etter forslaget her, også andre oppholdstillatelser. Etter departementets mening er disse handlingene så alvorlige at utvisning kan være et nødvendig tiltak også overfor utlendinger som omfattes av EØS-regelverket. Personer som har begått ekskluderbare handlinger, må i stor grad kunne antas å utgjøre en fare for offentlig orden eller sikkerhet. Det er en risiko for at personer som har begått slike handlinger i utlandet, kan begå andre alvorlige handlinger i Norge. Utvisning kan derfor være nødvendig av hensyn til offentlig trygghet og for å forebygge uorden og kriminalitet. Det vises eksempelvis til såkalte fremmedkrigere, som kan ha fått sterkere voldsintensjon og lavere terskel for å støtte eller benytte vold som virkemiddel ved hjemkomst til Norge. Erfaringer de har tilegnet seg kan lettere gjøre dem i stand til selv å delta i planlegging og utføring av terrorangrep, og deres aktivitet kan videreføres gjennom mulige nettverk i Norge og hjemlandet. Kombinert med et fiendebilde der Norge inngår som fiende, kan slike enkeltpersoner utgjøre en trussel mot Norge og norske interesser. I slike tilfeller vil tungtveiende hensyn til offentlig orden eller sikkerhet *klart* kunne tilsi utvisning, og det kan også være tvingende nødvendig med utvisning av hensyn til offentlig sikkerhet. Dette må imidlertid vurderes konkret.

Departementet legger etter dette til grunn at ekskluderbare handlinger i utgangspunktet kan omfattes av begrepet «offentlig orden», og at det er innenfor statens skjønnsmargin å vurdere dette, jf. forslag til presisering i forslag til endringer i forskriften § 19-29 tredje ledd ny bokstav c. Endringen innebærer i prinsippet ingen endring av hva som allerede er gjeldende rett, men vil bidra til å bevisstgjøre og tydeliggjøre adgangen til utvisning i disse tilfellene. Det må fortsatt vurderes konkret om den aktuelle handlingen er alvorlig nok til å bli omfattet av begrepet «offentlig orden» og eventuelt om «tungtveiende hensyn til offentlig orden eller sikkerhet» tilsier utvisning. Det må også vurderes konkret hvorvidt det foreligger gjentakelsesfare, og det må alltid vurderes konkret i den aktuelle saken hvorvidt utvisning vil være uforholdsmessig.

5.1.3 Andre oppholdsgrunnlag

Når omstendigheter som gjør at en utlending kan ekskluderes, og det etter forslaget her også vil danne grunnlag for utvisning, vil en søknad fra vedkommende om oppholdstillatelse eller visum kunne nektes etter lovens § 59 (krav til utlendingens vandelmv.) og § 10 annet ledd (Schengenvisum). Etter denne bestemmelsene kan en utlending som ellers oppfyller vilkårene for oppholdstillatelse eller visum, nektes tillatelse dersom det foreligger omstendigheter som vil gi grunn til å nekte utlendingen adgang til eller opphold i riket i medhold av andre bestemmelser i loven, herunder utvisningsbestemmelsene. (Visum kan forøvrig også nektes dersom innvandringsregulerende hensyn taler mot det.)

Også fornyelse av oppholdstillatelse vil kunne nektes, jf. utlendingsloven § 61 første ledd annet punktum siste alternativ. Bestemmelsen innebærer at en utlending ikke har rett til fornyelse av en midlertidig oppholdstillatelse dersom det foreligger omstendigheter som vil gi grunn til å nekte utlendingen adgang til eller opphold i riket i medhold av andre bestemmelser i loven. Det samme må gjelde ved søknad om permanent oppholdstillatelse, jf. § 62 første ledd bokstav c.

En utlending som nektes tillatelse eller visum etter bestemmelsene nevnt ovenfor, vil ikke ha krav på fritt rettsråd uten behovsprøving, jf. utlendingsloven § 92 første ledd.

5.1.4 Andre endringer i forlengelse av forslaget

I tillegg til endringene i utvisningsbestemmelsene foreslås det å gjøre en endring i lovens § 73 fjerde ledd, slik at det kan treffes vedtak om utvisning selv om vedtaket ikke kan iverksettes før grunnlaget for utsendelsesvernet er bortfalt. I praksis vil det da kunne fattes vedtak om utvisning samtidig med at utlendingen gis utsatt iverksettelse på utvisningsvedtaket og gis tillatelse etter § 74 (vern mot utsendelse som eneste oppholdsgrunnlag) fram til vedkommende kan returneres til hjemlandet. Utvisningsvedtaket vil kunne registreres i SIS før iverksettelse, slik at det framgår der at personen heller ikke skal gis tillatelse til innreise eller opphold i andre Schengenland. Siden tillatelse etter § 74 normalt må fornyes hver sjettemåned, vil man jevnlig kunne vurdere om søkeren fortsatt er vernet etter § 73, noe som ivaretar behovet for kontroll. Vernet mot retur vil inngå i forholdsmessighetsvurderingen etter § 70 og må sees i sammenheng med andre momenter i denne vurderingen.

Utvisning besluttet ikke dersom det i betraktning av forholdets alvor og utlendingens tilknytning til riket, vil utgjøre et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller familiemedlemmene. Ved vurderingen av om utvisning utgjør et uforholdsmessig tiltak, skal det blant annet legges vekt på varigheten av vedkommendes opphold i riket, alder, helsetilstand, familiesituasjon, økonomisk situasjon, sosial og kulturell integrering i riket og tilknytning til hjemlandet. I saker som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.

I de tilfeller der det foreligger forhold som nevnt i § 66 første ledd f, men hvor utlendingen ikke blir utvist og nektelse av videre tillatelse etter § 59 ikke vurderes som aktuelt, foreslår departementet en endring i utlendingsforskriften slik at det vil kunne beregnes tilleggstid for slike forhold, jf. § 62 tredje ledd. Endringen vil medføre at utlendingen ikke vil få innvilget en søknad om permanent oppholdstillatelse før etter ilagt tilleggstid. Når tilleggstiden er gått kan permanent oppholdstillatelse innvilges dersom øvrige vilkår er oppfylt og det ikke foreligger nye forhold som tilsier at utlendingen ikke skal gis permanent oppholdstillatelse.

I henhold til utlendingsloven § 90 (iverksetting av vedtak) skal en utlending som har fått et vedtak som innebærer at vedkommende må forlate riket, pålegges å reise innen en fastsatt frist, jf. femte ledd. Fristen skal som utgangspunkt settes til mellom sju og tretti dager. Det kan i nærmere angitte tilfeller settes kortere frist enn sju dager eller unnlates å gi frist for retur. Blant annet kan det settes kortere frist for utlendinger som er utvist på visse grunnlag, jf. § 90 femte ledd bokstav f. Returdirektivet artikkel 7 punkt 4 gir en uttømmende anvisning over hvilke tilfeller man kan unnlate å gi utreisefrist eller en kortere frist enn syv dager. Ett av disse tilfellene er når utlendingen utgjør en trussel mot offentlig orden og sikkerhet. Departementet mener at det er en presumsjon at en utlending som er ekskludert fra flyktningstatus også utgjør en trussel mot offentlig orden og sikkerhet. Det vises til at utlendinger som faller inn under utelukkelsesgrunnene i § 31, har utført alvorlige handlinger. For å tydeliggjøre dette foreslår departementet en endring i § 90 femte ledd bokstav f, slik at det også ved utvisning etter det nye utvisningsgrunnlaget om eksklusjon kan settes kortere frist eller unnlates å sette frist for retur.

5.1.5 Retten til respekt for familielivet

Grunnloven § 102 første ledd første punktum beskytter retten til respekt for familielivet. Bestemmelsen kom inn ved grunnlovsreformen i mai 2014, og bygger blant annet på FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 17 og Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 8. Det fremgår av Innst. 186 S (2013–2014) side 20 at grunnlovsendringene «ikke [er] ment å forandre det som allerede er gjeldende rett i Norge». Selv om det ikke sies uttrykkelig, må dette også gjelde endringen av Grunnloven § 102. Menneskerettighetsutvalget fremhevet at forslaget til endring av Grunnloven § 102 «ikke [vil] endre dagens materielle rettstilstand, men kun grunnlovsfeste det vern som i dag følger av Grunnloven § 102, ulovfestet rett, menneskerettsloven og annen ordinær lovgivning», jf. Dokument 16 (2011–2012) side 175. En tilsvarende forståelse er lagt til grunn av Høyesterett, jf. Rt. 2015 side 93 (Maria) avsnitt 57 og 64 og

Rt. 2015 side 155 (Rwanda). Departementet legger derfor til grunn at retten til respekt for familielivet etter Grunnloven § 102 ikke rekker lenger enn EMK artikkel 8.

EMK artikkel 8 nr. 1 fastslår at enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv. Bestemmelsen kan etter omstendighetene begrense myndighetenes adgang til å utvise utlendinger. Retten til respekt for familielivet forstås vanligvis som en negativ plikt for staten til ikke å gjøre inngrep i rettigheten. Etter EMK artikkel 8 nr. 2 er inngrep likevel tillatt hvis det er foreskrevet ved lov, har et særlig formål, og er nødvendig i et demokratisk samfunn. Kravet om at inngrepet må være nødvendig i et demokratisk samfunn, innebærer etter EMDs praksis at det må svare til et tvingende samfunnsmessig behov («pressing social need»), og at det må være proporsjonalt i forhold til formålet som søkes oppnådd. Videre må grunnene som de nasjonale myndighetene anfører, være relevante og tilstrekkelige.

Ved spørsmålet om den enkelte utvisning er «nødvendig», er statene av menneskerettighetsdomstolen tillagt en skjønnsmargin, «a margin of appreciation». Høyesterett har tolket dette slik at det «avgjørende er om utvisningen på det grunnlag den har, står i et rimelig forhold til de negative virkninger den har for familieliv og privatliv», jf. Rt. 1996 s. 551. Vurderingen av om utvisning er «nødvendig» etter artikkel 8 nr. 2 faller i stor grad sammen med forholdsmessighetsvurderingen etter utlendingsloven § 70. Det må foretas en avveining av de interesser staten har i å forebygge uorden og kriminalitet mv., og de problemer en utvisning medfører for utlendingen selv og vedkommendes familie.

Det må antas at det skal mye til før en utvisning som følge av at utlendingen har begått handlinger som kan føre til eksklusjon fra flyktningstatus vil være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller dennes familie. Personer som har begått handlinger som kvalifiserer til å bli ekskludert fra flyktningstatus, kan utgjøre en trussel mot den offentlige trygghet, blant annet ved at deres aktivitet videreføres gjennom mulige nettverk i Norge og hjemlandet. Deres tilstedeværelse i Norge kan også være problematisk for andre utlendinger som er gitt beskyttelse i Norge, og som for eksempel har opplevd overgrep begått av ekskluderte utlendinger eller grupper disse har tilhørighet til.

Det vil for øvrig være i strid med den alminnelige rettsoppfatning dersom personer som har begått handlinger som kvalifiserer for å bli ekskludert fra flyktningstatus, og som dermed vil være uverdige for beskyttelse etter flyktningkonvensjonen, skal ha samme rett til oppholdstillatelse på annet grunnlag i Norge, for eksempel familiegjening med ektefellen, som utlendinger for øvrig. At en slik utlending gis adgang til opphold i landet på annet grunnlag, vil også kunne bidra til å undergrave asylinstittuttets eksklusjonsregler/regler om utelukkelse.

Departementet mener forslaget til nytt utvisningsgrunnlag ikke vil være i strid med EMK artikkel 8.

5.1.6 Hvem som omfattes av endringen – forholdet til Grunnloven § 97

Høringsbrevets forslag om nytt utvisningsgrunnlag og derigjennom mulighet til å avslå søknad om oppholdstillatelse, vil gjelde saker som er til behandling i UDI og UNE når

endringene trer i kraft, dvs. at det er de reglene som gjelder på vedtakstidspunktet som skal anvendes. Endringene vil dermed gjelde ved behandlingen av alle søknader hvor det ikke er fattet vedtak på ikrafttredelsestidspunktet. Tilsvarende vil sak om utvisning etter det nye grunnlaget kunne opprettes overfor personer som allerede har midlertidig eller permanent oppholdstillatelse.

Det følger av Grunnloven § 97 at ingen lov må gis tilbakevirkende kraft. Kjerneområdet for bestemmelsen er vern mot lovgivning som knytter nye byrder til handlinger eller begivenheter som fant sted før lovendringen (egentlig tilbakevirkning). Etter omstendighetene vil også inngrep i etablerte rettigheter og posisjoner med virkning fremover i tid (uegentlig tilbakevirkning) kunne rammes av bestemmelsen, jf. Rt. 1996 side 1415 (Borthen) og Rt. 2010 side 143 (rederibeskatning). I rederibeskatningssaken (avsnitt 153) uttalte Høyesterett følgende om grunnlovsvernet etter Grunnloven § 97:

«Ut frå rettspraksis kan det etter mitt syn stillast opp nokre hovudpunkt. Spørsmålet om ei lov som knytter verknader til tidlegare hendingar eller grip inn i etablerte rettsposisjonar, er i strid med Grunnlova § 97, er avhengig av kor sterkt tilbakeverknadselementet er. Dersom lova direkte knytter tyngjande rettsverknader til eldre hendingar, er lova som hovudregel grunnlovsstridig. Om lova derimot berre gir reglar om korleis ein etablert rettsposisjon skal utøvast for framtida, er hovudregelen den motsette. Mellom desse ytterpunkta finst det overgangsformer.»

Dette avsnittet er gjengitt i Rt. 2013 s. 1345 (strukturkvotedommen) avsnitt 81. I strukturkvotedommen heter det videre (avsnitt 83):

«Ved inngrep i etablerte rettsposisjoner har Høyesterett i Rt. 1996 side 1415 Borthen formulert normen for grunnlovsvernet på side 1426 slik at tilbakevirkning som er «særlig urimelig eller urettferdig» vil være grunnlovsstridig:

«Bestemmelsen – med dens generelle ordlyd om at «Ingen Lov maa gives tilbagevirkende Kraft» – stiller etter vår rettstradisjon opp et forbud, som vel kan gis et mer presist innhold på spesielle rettsområder, men som ellers, blant annet på det rettsområdet vi her er på, må anses for å rette seg mot særlig urimelig eller urettferdig tilbakevirkning.»»

Departementet vil vurdere om det er behov for justeringer eller overgangsregler for å sikre at nye regler ikke er i strid med Grunnloven § 97 om at ingen lov må gis tilbakevirkende kraft, og ber om høringsinstansenes innspill.

Departementet understreker forøvrig at både utvisningsreglene og § 59 om nektelse av tillatelse er «kan-regler». Utvisning skal ikke finne sted dersom det ville utgjøre et uforholdsmessig tiltak, jf. lovens § 70. Dersom utlendingsforvaltningen i medhold av de nye reglene vurderer å utvise en person som allerede har oppholdstillatelse, vil det være relevant å se hen til blant annet hvor lenge vedkommende har oppholdt seg i Norge, om vedkommende har barn i Norge og hvor langt tilbake i tid de handlingene som danner grunnlag for eksklusjon ligger.

5.2 Endringer i SIS-loven

Departementet foreslår også at det gjøres en endring i SIS-loven § 7 nr. 2, som omhandler vilkår for å registrere opplysninger om personer i SIS. Forslaget innebærer at utlendinger som ikke har oppholdstillatelse og som utvises fordi det foreligger omstendigheter som gjør at utlendingen kan ekskluderes etter § 31, vil kunne registreres i SIS. Utlendinger som utvises på samme grunnlag, men som har midlertidig eller permanent oppholdstillatelse, vil kunne registreres i SIS uten at det gjøres endringer i SIS-loven, jf. § SIS-loven § 7 nr. 2. Departementet bemerker at det i hvert enkelt tilfelle må foretas en konkret vurdering med henblikk på om innmelding/registrering i SIS skal finne sted, jf. SIS-loven §§ 5 og 6.

6. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Forslaget om lovendring medfører at flere vil kunne få avslag på sin søknad om oppholdstillatelse. Departementet legger til grunn at dette ikke vil påvirke antall oppholdssaker i UDI, men at det kan øke antall klagesaker i UNE. Det kan også medføre noe økt saksbehandlingstid og noe økt ressursbehov i saksbehandlingen i UDI ved at lovendringen åpner for å vurdere flere forhold. Det legges imidlertid opp til at søknader om oppholdstillatelse på annet grunnlag enn asyl vil bli utredet på samme nivå som i dag. Det er vanskelig å forutsi hvor mange søknader om oppholdstillatelse som vil bli avslått etter de nye bestemmelsene, fordi dette til enhver tid vil avhenge av sammensetningen av saker. UDI har innvilget søknader om oppholdstillatelse etter familiegjenforeningsreglene til personer som er ekskludert fra flyktningstatus, men dette gjelder få saker. Departementet legger derfor til grunn at lovendringen ikke vil medføre en betydelig økning i antall avslag i oppholdssaker i UDI eller en betydelig økning i antall klager til UNE.

Forslaget om lovendring medfører også at personer som får vedtak om eksklusjon, kan utvises. Videre kan det fattes vedtak om utvisning av utlendinger generelt som ellers ville falt inn under reglene om eksklusjon, for eksempel i forbindelse med at det er søkt om visum eller oppholdstillatelse. Dette kan medføre en økning i antall utvisningssaker, og dermed også noe økte kostnader knyttet til saksbehandlingen i UDI og UNE, og eventuelt også noen flere rettsaker. Siden de som utvises på bakgrunn av handlinger som kan medføre eksklusjon, har rett til fritt rettsråd uten behovsprøving, vil også kostnadene til dette kunne øke noe. (En utlending som nektes en tillatelse etter lovens § 59, fornyet tillatelse etter § 61 eller permanent oppholdstillatelse etter § 62, vil ikke ha krav på fritt rettsråd uten behovsprøving, jf. utlendingsloven § 92 første ledd.) Det er imidlertid et lavt antall personer som pr. i dag får vedtak om eksklusjon fra flyktningstatus. I 2013, 2014 og 2015 var det registrert omlag 15 vedtak om eksklusjon i UDI pr. år.

Det er ikke mulig å forutsi hvor mange utvisningssaker som vil følge av at også generelle oppholdssaker kan medføre utvisning på bakgrunn av en eksklusjonsvurdering. Det må imidlertid antas at tallet også her vil være lavt.

UDI må videre påregne noe merarbeid i forbindelse med utarbeidelse av retningslinjer og praksis. Endringsforslagene vil også medføre endringer i kodeverk og systemløsninger.

Departementet legger til grunn at forslaget ikke vil ha administrative eller økonomiske konsekvenser av betydning for budsjettet. Eventuelle merkostnader må dekkes innenfor gjeldende budsjetttramme.

Forslag til endringer i utlendingsloven, SIS-loven og utlendingsforskriften

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) gjøres følgende endringer:

§ 66 første ledd bokstav d til f skal lyde:

En utlending uten oppholdstillatelse kan utvises

[...]

- d) når en administrativ myndighet i et Schengenland har truffet en endelig avgjørelse om bortvisning eller utvisning av utlendingen på grunn av manglende overholdelse av landets bestemmelser om utlendingers innreise eller opphold, eller
- e) når utlendingen har overtrådt straffeloven kapittel 18, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått et slikt lovbrudd, *eller*
- f) når utlendingens handlinger er eller ville blitt omfattet av utelukkelsesgrunnene i § 31 første ledd bokstav a til c, annet ledd eller tredje ledd.*

§ 67 første ledd bokstav c til e skal lyde:

En utlending som har midlertidig oppholdstillatelse kan utvises:

[...]

- c) når utlendingen har sonet eller er ilagt straff eller særreaksjon for brudd på straffeloven §§ 168, 189 annet ledd, 271 første ledd, eller
- d) når utlendingen har overtrådt straffeloven kapittel 18, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått et slikt lovbrudd, *eller*
- e) når utlendingens handlinger er eller ville blitt omfattet av utelukkelsesgrunnene i § 31 første ledd bokstav a til c, annet ledd eller tredje ledd.*

§ 68 første ledd skal lyde:

En utlending som har permanent oppholdstillatelse kan utvises:

[...]

- b) når utlendingen for mindre enn ett år siden her i riket har sonet eller er ilagt straff eller særreaksjon for et forhold som kan føre til fengselsstraff i to år eller mer, eller for brudd på straffeloven § 182 første ledd (opptøyer), § 231 (narkotikaovertrødelse), § 237 tredje ledd (uaktsom smitteoverføring), § 262 første ledd (brudd på ekteskapsloven), §

263 (trusler), § 305 (seksuelt krenkende atferd mv. overfor barn under 16 år) eller § 374 første alternativ (grovt uaktsomt bedrageri), eller
c) når utlendingen har overtrådt straffeloven kapittel 18, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått et slikt lovbrudd, *eller*
d) *når utlendingens handlinger er eller ville blitt omfattet av utelukkelsesgrunnene i § 31 første ledd bokstav a til c, annet ledd eller tredje ledd.*

§ 73 fjerde ledd skal lyde:

Vernet etter første til tredje ledd kommer til anvendelse ved alle former for vedtak etter loven. *Vernet mot utsendelse er likevel ikke til hinder for at det treffes vedtak om utvisning etter § 66 første ledd bokstav f, § 67 første ledd bokstav e eller § 68 første ledd bokstav d, men vedtaket kan ikke iverksettes før grunnlaget for utsendelsesvernet er bortfalt.*

§ 90 femte ledd bokstav f skal lyde:

utlendingen utvises etter § 66 første ledd bokstav b, c, e *eller f* eller annet ledd eller §§ 67 eller 68.

I lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem (SIS) (SIS-loven) gjøres følgende endringer:

§ 7 nr. 2 skal lyde:

opplysninger om personer som ikke skal gis tillatelse til innreise fordi det i forbindelse med utvisning etter utlendingsloven § 66 første ledd bokstav a, b, c, e *eller f* eller annet ledd, §§ 67, 68 eller 126 annet ledd er truffet vedtak om innreiseforbud, og vedtaket fortsatt er gjeldende

I forskrift 15. oktober 2009 nr. 1286 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften) gjøres følgende endringer:

§ 11-5a skal lyde:

§ 11-5a. *Tilleggstid på grunn forhold som nevnt i lovens § 66 første ledd bokstav f*

Når søkeren har begått handlinger som ville vært omfattet av utelukkelsesgrunnene i § 31 første ledd bokstav a til c, annet ledd eller tredje ledd beregnes tilleggstid på inntil 7 år for permanent oppholdstillatelse innvilges.

Tilleggstiden beregnes fra tidspunktet for når permanent oppholdstillatelse kunne vært innvilget eller fra tidspunktet for den siste handlingen omfattet av utelukkelsesgrunnene dersom dette er senere i tid.

§ 19-29 tredje ledd ny bokstav c skal lyde:

c) har begått handlinger som ville vært omfattet av utelukkelsesgrunnene i § 31 første ledd bokstav a til c, annet ledd eller tredje ledd